

امید حسینی نژاد
روزنامه نگار

آیت... حاج شیخ غلامرضا دهشت، یکم خرداد ۱۳۱۶ در خانواده ای روحانی و مذهبی در منطقه پایین خیابان مشهد مقدس دیده به جهان گشود. پدرش حجت الاسلام والمسلمین شیخ محمد حسین حائری (دهشت) معروف به «روضه خوان اهل تقوا و معنویت»، از وعاظ کربلا و خراسان و از روحانیون بصیر و مبارز بود که در جریان نهضت مسجد گوهرشاد حضور فعالی داشت.

پدر و اجداد ایشان اصالتاً مشهدی بودند، اما شیخ محمد حسین در مجموع حدود چهارده سال در کربلا اقامت داشت. به طوری که دو تن از فرزندان ایشان یعنی محمد علی و مسلم در آنجا متولد شدند. شیخ محمد حسین حائری اهل منبر و روضه خوانی بود و در جریان توپ بندی مسجد گوهرشاد با مرحوم بهلول ارتباط داشت و همراه وی از آن حادثه فرار کرد. او که در اواخر عمر نایبنا شده بود، سرانجام در سال ۱۳۱۶ در حالی که فرزند کوچکش غلامرضا هفت ماهه بود، در مشهد مقدس دار فانی را وداع گفت. شیخ محمد حسین سه فرزند پسر به نام های محمد علی، مسلم و غلامرضا داشت که هر سه همچون پدر در کسوت روحانیت قرار گرفتند.

غلامرضا فرزند کوچک خانواده بود که در اوان کودکی پدر را از دست داد و موفق به زیارتش نشد. او در کنار دو برادر و مادر متدین و مؤمنش که به «والده شیخ» معروف بود، دوران کودکی را سپری کرد.

مادر ایشان اصالتاً بروجردی بود که بعد از وصلت با شیخ محمد حسین حائری خانواده ایشان نیز به مشهد مقدس رهسپار شد. مادرش اهل نماز شب و دعا و مناجات بود و علاقه و انس شدیدی به فرزندان داشت و نسبت به مسائل شرعی و آموزش دینی فرزندان حساس مسئولیت می کرد. در کودکی فرزندش غلامرضا دچار بیماری سختی شد و اوضاع دشوار شد. در این حالت مادرش به امام زمان (عج) متوسل می شود و در حالت مکاشفه حضرت را مشاهده می کند که برای شفای فرزندش به منزل ایشان می آیند.

● فعالیت های علمی

شیخ غلامرضا دهشت دروس مقدماتی قرآن و ادبیات فارسی و خواندن و نوشتن را نزد خانمی معروف به بی بی معلم در مکتب خانه ای که در نزدیکی منزلشان در کوچه تکیه حاجی رجب بود، آموخت. او از معلم دوران کودکی اش همواره یاد می کرد و می گفت: خیلی مؤدب بود و همیشه اگر احساس می کرد خلافی مرتکب شده است، از بچه ها عذر خواهی می کرد.

وی پس از اخذ تصدیق پایه ششم با توجه به علاقه وافر وی که به تحصیل علوم دینی در او ایجاد شده بود، به توصیه و تحت سرپرستی برادرش شیخ مسلم در سال ۱۳۲۶ در ده سالگی وارد سلک روحانیت شد و در مدرسه علمیه دودر و پس از دو سال در مدرسه علمیه نواب مشهد سکنی گزید.

وی در مدرسه نواب با حجت الاسلام شهید دکتر قاسم صادقی و مرحوم حجت الاسلام حاج سید جعفر واعظی هم حجره بود و مباحثه می کرد. او پس از مدتی با رهبر معظم انقلاب حضرت آیت... خامنه ای آشنا شد و از دروس رسائل و مکاسب تادرس خارج را با ایشان و همچنین با مرحوم حجت الاسلام والمسلمین حاج سید جواد بختیاری مباحثه می کرد.

آیت... دهشت دروس ادبیات و بخشی از شرح لمعه را نزد برادرش، مرحوم حاج شیخ مسلم حائری، فرا گرفت و در دروس سطح و سطوح عالییه فقه و اصول از محضر آیات حاج میرزا احمد مدرس یزدی در شرح لمعه و قوانین، حاج شیخ کاظم دامغانی، حاج میرزا محمد اشکذری و به خصوص حاج شیخ هاشم قزوینی در رسائل مکاسب و کفایه کسب فیض کرد و همراه هم بحثان خود آیات حاج سید جعفر سیدان و حاج سید محمود مجتهدی سیستانی، سالیان متمادی از محضر آیت... حاج شیخ مجتبی قزوینی در فلسفه و دروس معقول و معارف استفاده کرد. وی مدتی نیز از دروس معارف و تفسیر آیت... میرزا جواد آقا تهرانی و آیت... میرزا حسنعلی مروارید تلمذ کرد و به همراه هم بحث و دوست دیرینش، رهبر معظم انقلاب، در درس اخلاق و شرح منظومه آیت... حاج میرزا رانی شرکت کرد و از سال ۱۳۳۲ به درس خارج راه یافت. آیت... دهشت دروس خارج فقه و اصول را نزد آیات عظام حاج سید محمد هادی میلانی و حاج آقا حسن طباطبایی قمی و مدتی نیز از محضر آیت... حاج شیخ هاشم قزوینی فرا گرفت و بر اساس نوعی که داشت، در بیست سالگی به تدریس کفایة الاصول مشغول شد.

● تدریس و شاگردان

ایشان که از اوایل دوران طلبگی تدریس در حوزه را آغاز کرده بود، در طول بیش از نیم قرن همه دروس حوزه و مانند ادبیات، حاشیه ملاحظه... (منطق)، شرح لمعه، معالم، رسائل مکاسب، کفایه شرح منظومه و شرح تجرید را مکرر تدریس و شاگردان برجسته ای تربیت کرد و در کنار دروس رسمی بر اساس مقتضیات زمان سالیان متمادی به تدریس «فلسفتنا اقتصادنا»، شهید صدر و برگزاری جلسات

آموزش، مناظره، تفسیر قرآن، شرح نهج البلاغه، عقاید، اخلاق و معارف در مدارس مختلف حوزه علمیه و دفتر تبلیغات و سازمان تبلیغات اسلامی خراسان اهتمام داشت. وی بر اساس نیاز حوزه و جامعه حرکت می کرد و در شرایطی که احساس نیاز می کرد، برای تبیین مبانی اقتصاد اسلامی، چند دوره کلاس اقتصاد نا را برگزار می کرد و بعد ها پس از پیروزی انقلاب اسلامی ترجیح داد که بیشتر به تدریس دروس نهج البلاغه و تفسیر قرآن و اخلاق روی بیاورد. با اینکه این استعداد توانایی برای ایشان وجود داشت که به تدریس درس خارج فقه و اصول بپردازد، به وظیفه طلبگی خود عمل می کرد. بر این اساس در برهه ای ارتباطش را با دانش آموزان و دانشجویان بیشتر کرد. محل تدریس دروس حوزوی ایشان غالباً در مدرسه میرزا جعفر، مدرسه های علمیه نواب و مسجد قبله و گاهی نیز در مسجد گوهرشاد و مدرسه سلیمانیه و پس از پیروزی انقلاب در مدارس علمیه ای مانند مدرسه امام محمد باقر^(ع) و مدرسه علی بن ابیطالب^(ع) بود و همواره جمعی از طلاب جوان و فضلا و روحانیون در درس او شرکت می کردند.

ایشان تدریس نهج البلاغه را از اولین روز های تأسیس مدرسه علمیه امام محمد باقر^(ع) در این مدرسه آغاز کرد و به صورت ترتیبی و موضوعی به شرح و تفسیر خطبه های نهج البلاغه پرداخت. همچنین به تدریس اخلاق و معارف و تفسیر هشت جزء آخر قرآن نیز پرداخت که نوار های صوتی مجموعه درس های ایشان در این مدرسه موجود است. نوشته هایی در زمینه نهج البلاغه و حدیث و اخلاق نیز از ایشان باقی مانده است.

● فعالیت های سیاسی و اجتماعی

آیت... دهشت از دوران جوانی نسبت به فعالیت های سیاسی و اجتماعی بی تفاوت نبود و از اوضاع ایران و جهان اطلاع داشت. وقتی شهید نواب صفوی به مشهد مقدس می آمد و به مدارس علمیه و مهدیه مرحوم عابدزاده رفت و آمد داشت، ایشان از همراهان و ملازمان این شهید بود و خاطراتی از شجاعت و روحیه مبارز شهید نواب نقل می کرد. وی از علاقه استاد خود آیت... حاج شیخ هاشم قزوینی، به مرحوم نواب صفوی نقل می کرد و می گفت من یادم هست شاید در سال ۱۳۳۴ روز به شهادت رسیدن نواب صفوی، استاد اظهار نظر کرد که یک سید بزرگوار را آن هم در این کشور اسلامی تیرباران کردند و هیچ کس نفسش در نیامد. ایشان به مبانی ولایت فقیه ملتزم بود و در دوران نهضت امام خمینی^(ع) همواره همراه دوست دیرین خود رهبر معظم انقلاب بود.

آیت... دهشت در سال ۱۳۴۳ پس از آزادی امام خمینی^(ع) از زندان در سش را تعطیل کرد و همراه برادرش حاج شیخ مسلم حائری همراه با کاروان آیت... حاج شیخ مجتبی قزوینی برای دیدار با امام خمینی^(ع) به قم رفت.

ایشان در همان دوران برای مقابله با محاکمه مرحوم امام از طرف رژیم پهلوی و تثبیت مرجعیت امام به منزل مراجع و علمای وقت مشهد رفت و آمد

داشت تا برای حمایت از امام بیانیه ای صادر شود. وی از طریق رهبر معظم انقلاب برخی کتاب ها و مقالات و اطلاعیه های مرتبط با نهضت مرحوم امام را منتشر می کرد و در این راستا، مجبور بود گاهی کتب و اطلاعیه ها را در منزل خودش دفن کند تا از دست مأموران رژیم پهلوی محفوظ بماند. آیت... دهشت به برکت دوستی و رفاقت قدیمی با رهبر معظم انقلاب در عرصه مبارزه با طاغوت و فعالیت های سیاسی همواره در کنار ایشان بود. این ارتباط به گونه ای بود که تصمیم گیری و جلسات مشورتی در مسائل انقلاب گاهی در منزل ایشان در پایین خیابان مشهد انجام می گرفت و شخصیت هایی مانند رهبر معظم انقلاب و شهید هاشمی نژاد و آیت... واعظ طبسی به منزل ایشان رفت و آمد داشتند.

پس از بازگشت آیت... دهشت از سفر حج، رهبر معظم انقلاب و شهید هاشمی نژاد و آیت... واعظ طبسی به دیدار ایشان آمدند و در این شب که مصادف با چهلم شهادت آقا مصطفی خمینی بود، برای انجام مراسم در مشهد برنامه ریزی شد. ایشان در اعتراض به سیاست های رژیم وقت چندین بار هم گام با مدرسان مشهد درس خود را تعطیل کرد.

● خدمات فرهنگی و تبلیغی

آیت... دهشت «گروه تبلیغی حوزه علمیه خراسان» را در سال ۱۳۴۴ پایه ریزی کرد تا در ایام تبلیغی به خصوص در شب های جمعه در محدوده روستاهای اطراف مشهد مقدس، مبلغان اعزام شوند و ضمن تبلیغ و حضور در جمع مردم، برای ارائه خدمات رفاهی و بهداشتی در روستاها اقدامات لازم صورت گیرد.

این برنامه تبلیغی که از پیش از انقلاب آغاز شده بود، پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز به صورتی گسترده تر آن هم در سطح کل استان خراسان ادامه یافت.

آیت... دهشت پس از پیروزی انقلاب اسلامی در کنار تدریس و تبلیغ در حوزه علمیه، مدیریت مدارس عالی شهید مطهری را در مشهد مقدس بر عهده داشت و از این طریق با جوانان ارتباط برقرار کرد و نقش بسزایی در تربیت طلاب و دانشجویان علوم اسلامی ایفا کرد.

ایشان در تأسیس و راه اندازی امور خیریه و عام المنفعه اهتمام فراوانی داشت و در ایجاد حدود بیست مؤسسه خیریه مانند مؤسسه خیریه بیمارستان آسیب پذیر توس، انجمن حمایت از معلولان و شورای درمانگاه ها نقش ارزنده ای ایفا کرد.

وی عضو مؤسس و هیئت امنای خیریه هایی مانند انصار المهدی^(ع)، الهادی، ام الائمه و صندوق های امام جواد^(ع)، میناق الحسین^(ع) و مدارس علمیه علی بن ابیطالب^(ع) و نریمانی بود و با بسیاری از هیئات مذهبی مشهد ارتباط داشت.

این عالمریانی در ۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۳ پس از سپری کردن یک دوره طولانی بیماری، در هفتاد و هفت سالگی دار فانی را وداع گفت و پیکرش در بهشت ثامن الائمه در صحن آزادی حرم مطهر رضوی آرام گرفت.

